

TWEE JAAR LATER

Bij discussies over de re-integratie van werklozen en arbeidsongeschikten gaat het er vaak om of de ingezette middelen wel tot resultaat leiden. Nog minder vaak wordt gekeken naar de effecten op langere termijn. Bij trajecten gericht op bijvoorbeeld aanbodversterking is het goed mogelijk dat uitkeringsgerechtigden niet direct na afloop van een traject werk vinden, maar dat hier enige tijd overheen gaat. Het is daarom interessant om na te gaan of en zo ja in welke mate er langere tijd na de begeleiding sprake is van werkherhvatting.

Door Roeland van Geuns & Maikel Groenewoud

Op basis van een onderzoek naar personen die in de tweede helft van 2007 een re-integratietraject volgden, gaan wij na in welke mate zij aan het werk zijn gekomen. Er wordt verder ingegaan op factoren of kenmerken die samenhangen met werkherhvatting en/of het al dan niet zoeken naar werk. Dergelijke inzichten kunnen gebruikt worden om de kwaliteit van de re-integratiedienstverlening op een hoger niveau te brengen.

Het onderzoek

Van de 10.000 cliënten die voor dit onderzoek zijn benaderd, hebben ongeveer 2800 (28%) een vragenlijst ingevuld. Zij werden begeleid door dienstverleners die verschillende typen diensten aanbieden. In de vervolgmeting willen we in kaart brengen of, en zo ja in welke mate de cliënten van de re-integratiebedrijven aan het werk zijn gekomen. Verder zijn we nagegaan welke factoren of kenmerken samenhangen met werkherhvatting. In de gevallen dat cliënten niet aan het werk zijn, brengen wij in kaart in welke mate zij naar werk op zoek zijn, op welke manieren zij naar werk zoeken en welke factoren samenhangen met het al dan niet zoeken naar werk. We zijn ook nagegaan of de niet-werkenden vinden dat het gevolgde traject van toegevoegde waarde is geweest.

Werk(hervatting)

Het doel van de begeleiding van veel van de deelnemers was het verkrijgen van werk. Uit het onderzoek blijkt dat

iets meer dan de helft van de respondenten ten tijde van de vervolgmeting werk had. Wat hierbij opvalt, is dat drie op de tien werkenden aangaven de baan al tijdens of voor het traject te hebben. De overige respondenten hebben hun huidige baan na afloop van de begeleiding gevonden. De personen die pas na afloop van het traject werk vonden, deden dat gemiddeld na zo'n negen maanden. Het is overigens wel mogelijk dat men na afloop van de begeleiding ook nog andere banen heeft gehad voordat men uiteindelijk in de huidige baan terecht is gekomen. Het hoeft dus niet zo te zijn dat het (gemiddeld) negen maanden heeft geduurd voordat ze werk vonden. De werkenden zijn in verschillende sectoren actief waarbij de gezondheids- en welzijnszorg eruit springt: een kwart is in deze sector actief. Andere sectoren waarin velen actief zijn, zijn de overheid (15%), de handel (9%) en de financiële of zakelijke dienstverlening (8%). Men doet meestal ondersteunend of uitvoerend werk.

Dienstverlening

De werkenden is gevraagd of zij denken dat de begeleiding van toegevoegde waarde is geweest. Ongeveer de helft geeft aan dat de begeleiding geholpen heeft bij het vinden van een baan. Van deze groep denkt 42% dat ze zonder de begeleiding de baan niet gevonden zouden hebben, 28% weet dit niet en 30% denkt dat ze ook zonder de begeleiding deze baan zouden hebben gevonden. Uit veel onderzoeken weten we dat het traject als zondanig zelden

de enige factor is die tot werk(hervatting) leidt. Daarom hebben we ook gekeken welke andere factoren met werkhervatting samenhangen. Een factor die statistisch significant hiermee samenhangt, is het oordeel over de in 2007 ontvangen dienstverlening. Werkenden zijn positiever over de dienstverlening. Dit is een bevestiging van bevindingen in eerdere metingen over de relatie tussen het klantoordeel en de werkhervatting. Ook mensen die tijdens de begeleiding een vaste contactpersoon hadden, hebben iets vaker werk dan personen zonder een vaste contactpersoon. Ook dit bevestigt bevindingen uit andere onderzoeken, namelijk dat een vaste contactpersoon effectiever is dan wisselende contactpersonen.

Geen werk (meer)

Iets minder dan de helft van de cliënten had ten tijde van de vervolgmeting geen betaalde baan. Het grootste deel van hen ontvangt een uitkering, het gaat dan

Slecht 14% verwacht spoedig een baan te zullen vinden

meestal om een WW-uitkering of arbeidsongeschiktheidsuitkering (WAO, WIA of Wajong). Er zijn ook niet-werkenden die geen uitkering ontvangen, het betreft 14 % van de niet-werkenden. Alhoewel men nu geen werk meer heeft, heeft 30% sinds de beëindiging van de begeleiding nog wel gewerkt. De belangrijkste redenen om niet meer

Zoekkanalen

Ik reageer op advertenties uit de krant of op internet	67,4%
Via open sollicitaties (brieven sturen, bellen)	54,5%
Met hulp van familie, vrienden en / of kennissen	41,5%
Met hulp van UWV	32,2%
Met hulp van een re-integratiebedrijf	30,8%
Met hulp van een uitzendbureau	29,1%
Ik probeer een eigen bedrijf te starten of werk te vinden als freelancer	12,7%
Met hulp van de gemeente	8,5%
Ander zoekkanaal	15,3%

te werken zijn dat het contract was afgelopen, het niet goed ging met het bedrijf en/of dat er sprake was van gezondheidsklachten. De helft van de niet-werkenden denkt dat de begeleiding hun kansen op werk niet heeft vergroot, 30% zegt dat dit wel het geval is en 20% geeft aan dit niet te weten. Het grootste deel van de niet-werkenden zegt op zoek naar werk te zijn (70%). Over hun directe kansen op de arbeidsmarkt zijn ze echter niet erg optimistisch. Slechts 14% van de werkzoekenden

sonen die helemaal niet hebben gewerkt (83% vs. 65%). Dit onderstreept het belang van actief te blijven, ook al is dat in tijdelijk werk. Bovendien is het zo dat werkzoekgedrag een noodzakelijke voorwaarde is voor het vinden van werk. Hoe intensiever werklozen zoeken, des te groter is de kans op werkhervatting. Dit blijkt uit veel onderzoek.

Werkzoekgedrag

Daarom is het belangrijk te bezien of het mogelijk is werkzoekgedrag te verklaren. Het blijkt dat het met de beschikbare kenmerken vrij goed mogelijk is het werkzoekgedrag van de cliënten te 'voorspellen'. We hebben onder andere gevraagd naar de motivatie, het zelfsturend vermogen en het geloof in eigen kunnen van de cliënten. Uit verschillende onderzoeken blijken dit belangrijke factoren te zijn om gedrag in het algemeen te verklaren en werkzoekgedrag in het bijzonder. Ook hebben we gevraagd naar de gezondheidsbeleving, omdat ook deze sterk samen lijkt te hangen met werkzoekgedrag. Onder gezondheidsbeleving verstaan

Achtergrondinformatie

De Stichting Blik op Werk heeft in de periode 2005-2009 vijfmaal een tevredenheidsonderzoek laten uitvoeren door Regioplan Beleidsonderzoek onder klanten en opdrachtgevers van dienstverleners. Het betrof hier onder andere dienstverleners op het gebied van re-integratie en sociale activering. Op basis van het onderzoek uit 2008 heeft Regioplan twee jaar later een vervolgmeting uitgevoerd onder klanten die ook aan het eerdere onderzoek hebben deelgenomen. Voor het onderzoek uit 2008 zijn in de periode januari-maart 2008 alle cliënten,

waarmee een dienstverlener in de periode 1 juli 2007-31 december 2007 contact heeft gehad, benaderd. De cliënten hadden de mogelijkheid om de enquête schriftelijk of digitaal via internet in te vullen. In totaal hebben 660 dienstverleners deelgenomen aan het onderzoek. Voor de vervolgmeting zijn ongeveer 10.000 (ex-)cliënten benaderd die aan het onderzoek uit 2008 hebben deelgenomen en daarin hadden aangegeven nogmaals benaderd te mogen worden voor een onderzoek over werk en re-integratie.

vaker werk dan cliënten met wisselende contactpersonen. Dit pleit ervoor iedere cliënt een vaste contactpersoon te geven. Niet-werkenden die na afloop van het traject nog wel gewerkt hebben, zijn vaker op zoek naar werk. Uit dit onderzoek blijkt dat het wel/niet zoeken naar werk duidelijk samenhangt met de motivatie, het vermogen tot zelfsturing, het geloof in eigen kunnen en de wijze waarop men de eigen gezondheid beleeft. Des te positiever men scoort op deze factoren, des te vaker zoekt men naar werk.

Motivatie

Het lijkt aannemelijk dat door deze factoren op positieve wijze te beïnvloeden, het mogelijk is mensen aan te zetten tot het zoeken naar werk. Met name de motivatie blijkt sterk samen te hangen met het al dan niet zoeken naar werk, gemotiveerde mensen zoeken vaker naar werk dan ongemotiveerde personen. De gezondheidsbeleving blijkt ook sterk samen te hangen met het zoeken naar werk.

Door de motivatie van personen te vergroten en/of de gezondheidsbeleving te verbeteren is het mogelijk mensen vaker naar werk te laten zoeken waarmee de kans op betaald werk ook groter wordt. Op basis van dit onderzoek blijkt dat dit ook zal gelden voor het vermogen tot zelfsturing en het geloof in eigen kunnen, zij het wel in mindere mate. Deze resultaten zijn inhoudelijk van groot belang voor het werk van re-integratieprofessionals.

Roeland van Geuns & Maikel Groenewoud zijn partner/manager respectievelijk onderzoeker bij Regioplan Beleids-onderzoek in Amsterdam. Roeland van Geuns is tevens lid van de redactie van Aan de slag en adviseur van het Gilde Re-integratie.

we hier de subjectieve wijze waarop iemand zijn/haar gezondheid en de eventueel daarmee gepaard gaande klachten ervaart.

Positieve beïnvloeding

Alle genoemde factoren zijn door een klantmanager beïnvloedbaar in tegenstelling tot 'statische' kenmerken zo-

ook onderling vrijwel altijd een duidelijke en statistisch significante samenhang. Dit doet vermoeden dat positieve beïnvloeding van de ene factor indirect ook leidt tot positieve beïnvloeding van de andere factoren. Alleen motivatie en het vermogen tot zelfsturing hangen niet onderling samen. Dit suggereert wellicht dat iemands moti-

Hoe intensiever ze zoeken, des te groter de kans op werkhervatting

als leeftijd en geslacht. Een statistische analyse (een (logistische) regressie-analyse) laat zien dat deze beïnvloedbare factoren alleen minimaal voor 40% voorspellen of iemand wel of niet op zoek naar werk zal zijn. Voor re-integratieprofessionals is dit belangrijke informatie. Positieve beïnvloeding van deze factoren kan ertoe bijdragen dat hun cliënten vaker werk gaan zoeken. De genoemde factoren vertonen

vatie onafhankelijk is van de mate waarin hij/zij denkt zelf invulling en richting te kunnen geven aan het vinden van werk.

Conclusie en discussie

Ten tijde van de vervolgmeting twee jaar nadat de respondenten in 'een traject zaten' had iets meer dan de helft van hen een betaalde baan. Cliënten met een vaste baan hebben duidelijk

